

SCHOOLBREED/INTEGRAAL WERKEN AAN WELBEVINDEN

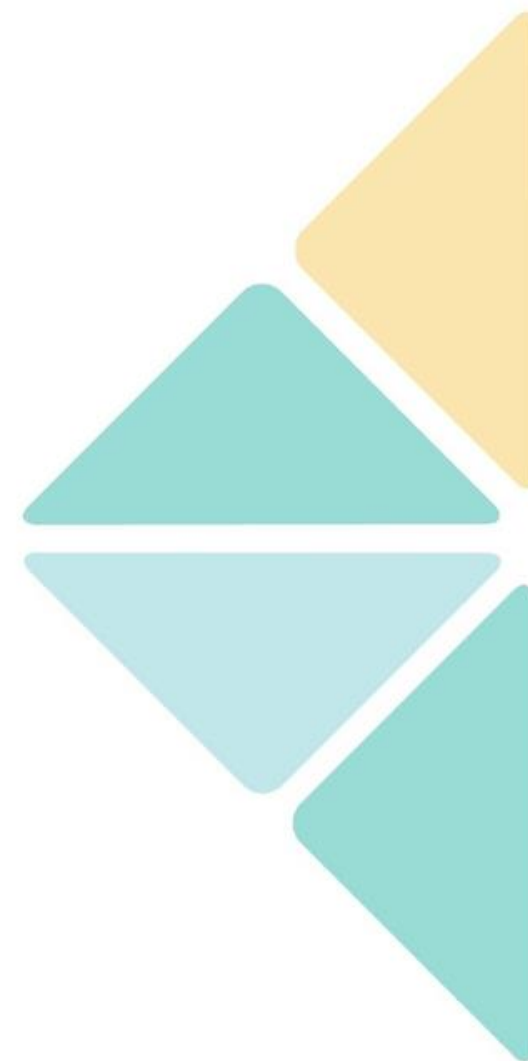


GOED VOORBEELD UIT DE PRAKTIJK

Stanislas College

[Welbevinden op school - Stanislas College \(youtube.com\)](#)

[Elke dag werken aan een positief leerklimaat | Gezonde School Inspiratie \(gezondeschool-inspiratie.nl\)](#)

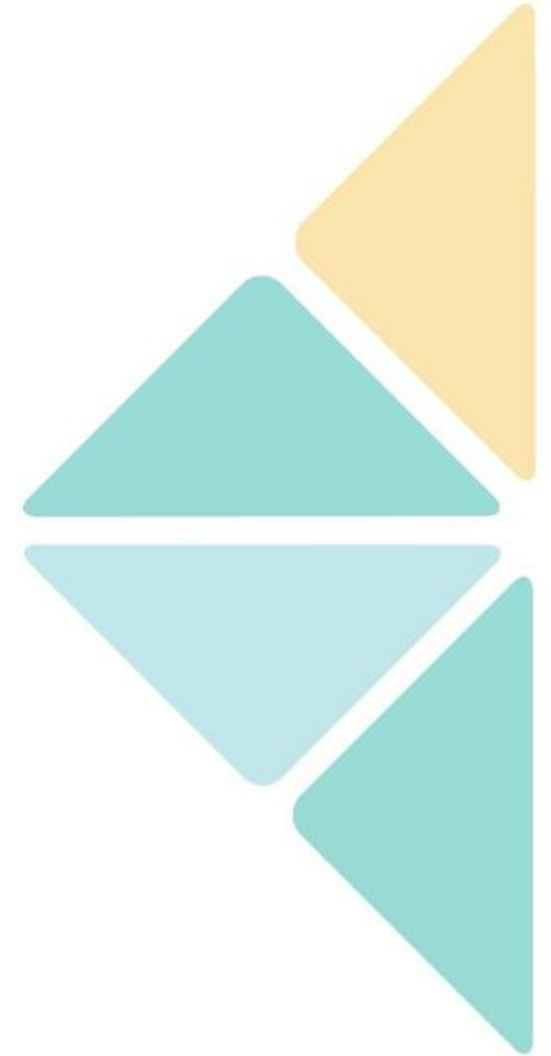


PROGRAMMA

- Korte inleiding
- Werken aan welbevinden –
o.a. hoe en wat levert het op
- Programma Welbevinden op School
- Welbevinden schoolteam
- Aandachtspunten en concrete tips
- Meer informatie



COALITIE WELBEVINDEN



PROGRAMMA WELBEVINDEN OP SCHOOL

- Programma '[Welbevinden op School](#)'
- Samenwerking tussen Pharos en Trimbos-instituut
- Kennis- en ondersteuningsprogramma po, vo, s(b)o, mbo + gemeenten + GGD
- Stimuleren van een schoolbrede aanpak op welbevinden
- Ontwikkelen, bundelen en verspreiden van kennis en tools + deskundigheidsbevordering
- Kennispartner van Gezonde School



WELBEVINDEN - EEN BREED BEGRIP

“Een positieve mentale gezondheid, bepaald door optimisme, zelfvertrouwen, geluk, gevoel van betekenis hebben, het om kunnen gaan met emoties en het ervaren van ondersteuning uit de omgeving”

Welbevinden is een belangrijke **voorwaarde** voor leerlingen om goed te kunnen functioneren en leren.



EXTRA AANDACHT VOOR WELBEVINDEN

Welbevinden staat onder druk.
En kansenongelijkheid neemt toe.

Uit onderzoek blijkt onder meer:

- Meer emotionele problemen
- Toegenomen gevoel van druk door schoolwerk
- Gevoel van prestatiedruk neemt toe (hoge sociale verwachtingen)



GELIJKE KANSEN (op welbevinden)

- Verschillen tussen groepen zichtbaar.
- Lage welvaart, niet met beide ouders wonen, migratieachtergrond: heeft invloed op mentale gezondheid, ervaren van discriminatie etc.

*"Niet ieder kind uit een vluchtelinggezin heeft het moeilijk; niet iedere jongere met een migratieachtergrond komt uit een taalarm gezin"
(INTERSECTIONALITEIT)*

Maar: een valse start werkt lang door op (mentale) gezondheid.

SCHOOL PRIMAIRE PLEK

School is, naast thuis en de wijk een primaire plek waar kinderen en jongeren Verbleven.

Onderzoek bij jongeren zelf onderschrijft dat het onderwijs een belangrijke rol speelt bij het veilig en (mentaal) gezond kunnen ontwikkelen.

Leren lukt het beste als je je goed voelt.

Goed onderwijs helpt leerlingen om beter in hun vel te zitten.



WAT LEVERT WERKEN AAN WELBEVINDEN OP?

- Betere leerprestaties
- Betere sociale en emotionele vaardigheden
- Minder probleemgedrag, angst- en depressieklachten
- Minder schooluitval
- Specifiek bij vluchtelingen: minder kans op PTSS, depressie, angsten
- Sneller signaleren van behoefte aan extra ondersteuning
- Minder werkdruk leraren
- Meer welbevinden leraren



Adi et al., 2007; Greenberg & Jennings, 2009; Clarke et al., 2021; Durlak et al., 2011; Shucksmith et al., 2007; Catalano et al., 2000; Zins et al., 2004; Boerefijn & Bergsma, 2011; Durlak et al., 2011; Quinn en Duckworth, 2007; Keng et al., 2013; Mrazek et al., 2013; Gilham & Huebner, 2006; Brunwasser et al., 2010; Waters, 2012; Frisch et al., 2005; Fazel, 2012

SCHOOLBREDE/INTEGRALE AANPAK

Bij welbevinden gaat het om het werken **aan een omgeving die in brede zin bijdraagt** aan de positieve ontwikkeling tot een gezond, sociaal en zelfstandig mens.

Scholen hoeven het niet alleen te doen.

Bij spelers in en om de school ligt ook een verantwoordelijkheid.

Bijvoorbeeld bij ouders en verzorgers, onderwijspartners, GGD'en en gemeenten

Whole School Approach = Schoolbrede of integrale aanpak



*Whole School, Whole
Community, Whole
Child framework
(Lewallen et al., 2015).*

SCHOOLBREED/INTEGRAAL - DE BASIS

- Integrale aanpak met een **brede combinatie** van initiatieven, acties en maatregelen die **samen** zorgen voor een kwalitatief goede schoolomgeving.
- De verschillende typen activiteiten en interventies vinden op **meerdere niveaus in en om de school** plaats en zijn ingebed in een **breed gedragen beleid**.
- Ze worden **niet los van elkaar** ingezet, maar versterken elkaar juist.

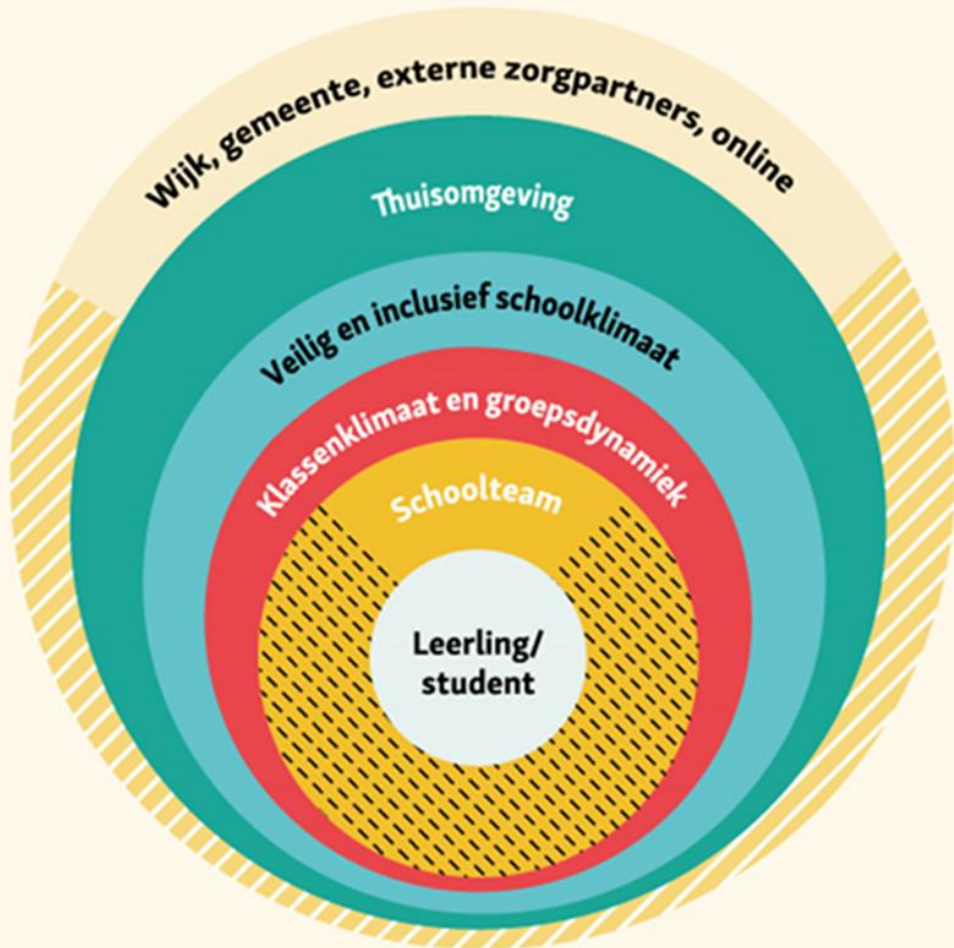
Kracht is problemen voorkomen en inzetten op het verbeteren van het welbevinden van alle leerlingen.



(Kleinjan et al., 2016; Looman et al., 2014; Weare, 2015; Weare & Nind, 2011)

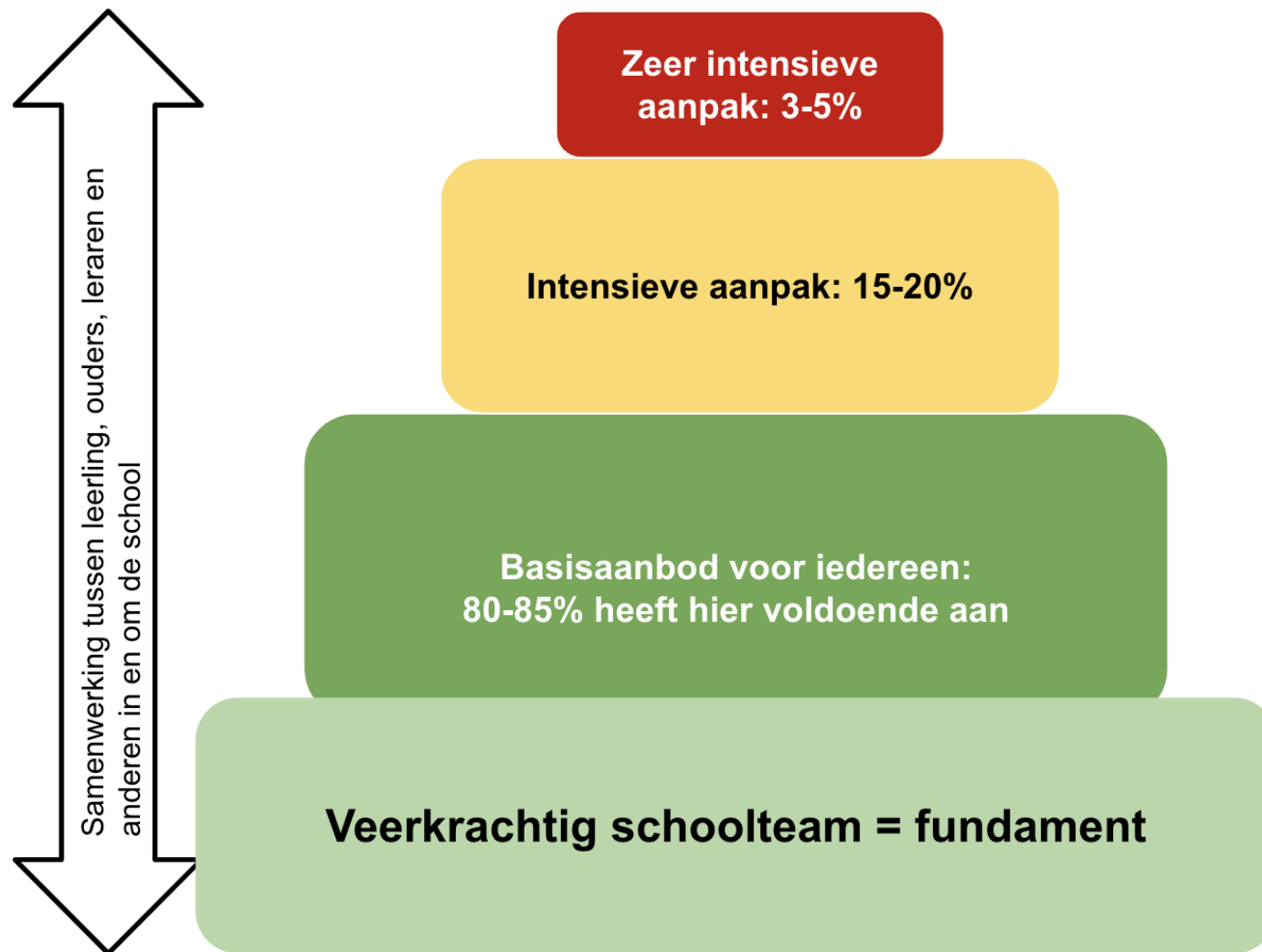


BINNEN EEN SCHOOLBREDE/INTEGRALE AANPAK...



- is er een **lange termijn visie** op welbevinden en **ondersteunend beleid** waar iedereen op school zich mee verbonden voelt
- is er aandacht voor het welbevinden van **docenten en ondersteunend personeel** en ruimte voor professionalisering
- is er een **positief pedagogisch school- en klasklimaat**
- ligt er een plan voor **monitoring en signalering** en is er een **passend aanbod** zodra een student vast loopt
- wordt de meningsvorming en **inspraak** van studenten zelf gestimuleerd
- **werkt de school samen** met de thuisomgeving van studenten, zorg- en ondersteuningspartners

ONDERSTEUNINGSPIRAMIDE



Gebaseerd op HCW en het Three-Tier model, ook gebruikt bij PBS, Groepsplan Gedrag en Education Endowment Foundation

Door Schoolpsychologen Expertgroep NIP
Hanneke Visser, Laura Stroo en Helen Bakker, (2021)

STAPPENPLAN

1. Zorg voor een kernteam
2. Breng de huidige situatie in kaart
3. Herijk of ontwikkel een visie op welbevinden
4. Kies doelen voor de korte en lange termijn
5. Maak een plan van aanpak
6. Voer het plan uit
7. Kijk terug en blik vooruit



PROGRAMMA WELBEVINDEN OP SCHOOL

Doel: scholen, gemeenten en GGD'en
in staat stellen om
met de juiste kennis en handelingsperspectieven
schoolbreed/integraal te werken aan welbevinden.

We bieden onder meer een plan met 7 stappen >
Die aansluiten bij de pijlers van de Gezonde School aanpak

- A. Kennis over het werken aan welbevinden
- B. Tools en handvatten
- C. Leertrajecten professionals



INFORMATIE, INSPIRATIE, DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Toerusten sleutelpersonen

Informereren en inspireren groepen scholen

- Leertrajecten voor sleutelpersonen
- Inspiratiessessies
- Sessies van 1,5 uur waarin een onderwerp gerelateerd aan welbevinden centraal staat

KENNIS, TOOLS EN VOORBEELDEN VO

[Checklist welbevinden voortgezet onderwijs](#)

huidige situatie rondom welbevinden in kaart brengen

[Praktijkaart duurzaam investeren in welbevinden](#)

Handvatten om (opnieuw) overzicht te krijgen over wat de school al doet en wat anders of beter kan, op een duurzame manier.

[Informatie Welbevinden op school, voortgezet onderwijs](#)

- Handreiking Waardengedreven werken aan welbevinden - visievorming
- Handreiking Preventief werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling
- Praktijkaart Van analyse naar interventie – het kiezen van interventies
- Praktijkaart Welbevinden en gelijke kansen
- Informatie Sociaal-emotionele problemen signaleren



NOG EEN GOED VOORBEELD

[Montessorischool in zeist gaat de wijk in](#)



Praktijkvoorbeeld Welbevinden op School

Hoe word je een school waar iedereen zich welkom voelt? Deze montessorischool in Zeist gaat de wijk in

Op het Jordan Montessori Lyceum Utrecht (hierna: het Jordan) zijn maatschappelijke betrokkenheid en gelijkwaardigheid belangrijke kernwaardes. De school besteedt veel aandacht aan het welbevinden van leerlingen en personeel, en focust daarbij op het vergroten van kansengelijkheid. In de wijk waar de school staat wonen veel gezinnen met een migratieachtergrond en een lage sociaaleconomische positie.



Welbevinden van het schoolteam



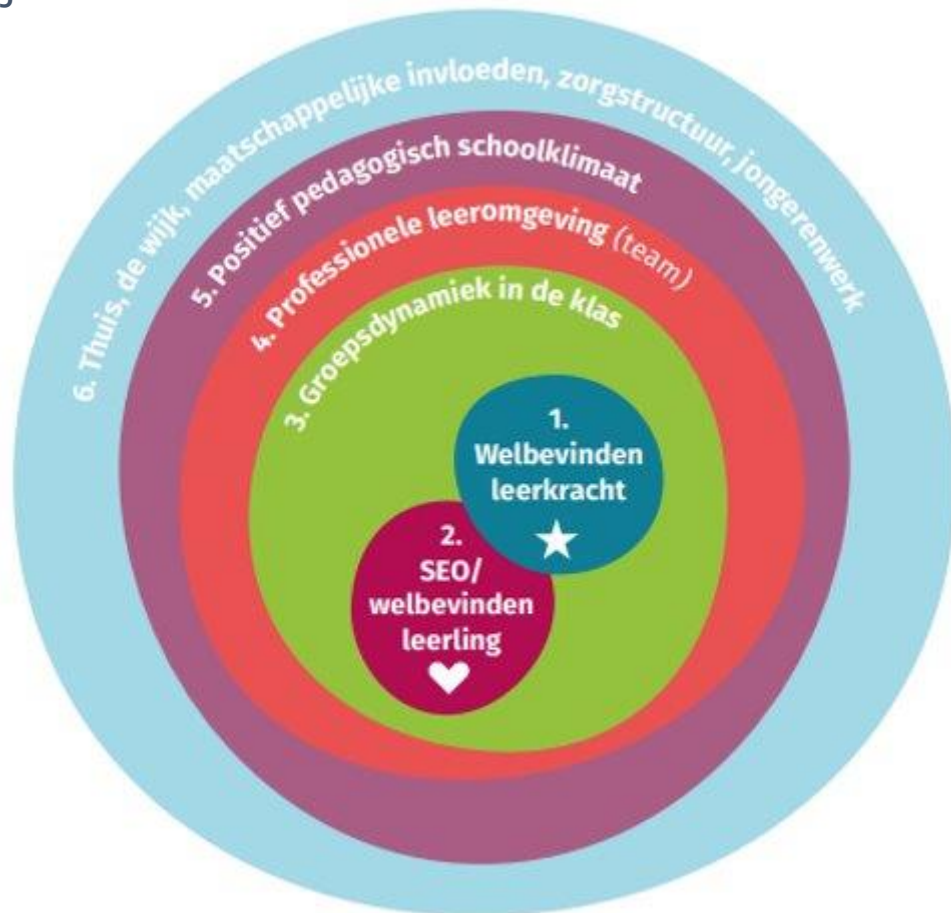
Welbevinden van het schoolteam

- **WHY:** Wat levert werken aan het welbevinden van het schoolteam op?
- **HOW:** hoe werk je aan welbevinden van het team in school?
- **WHAT:** Werkvormen met teams, lessons learned en tips. Wat betekent dit voor jouw rol?



Als we aan welbevinden van leerlingen willen werken,

Is het welbevinden van het schoolteam net zo belangrijk: zij moeten er voor de leerlingen kunnen zijn.



WHY? Werkdruk in het onderwijs

- Werkdruk het hoogste onder leraren in achterstandsscholen
- Werkdruk docenten > ondersteunend personeel en management
- Geen substantiële verschillen PO-VO-sectoren
- Burn-out klachten: docenten VO (34%) daarbinnen: overwerken (37%), vrouwen (36%) en G5-gemeentes (35%)

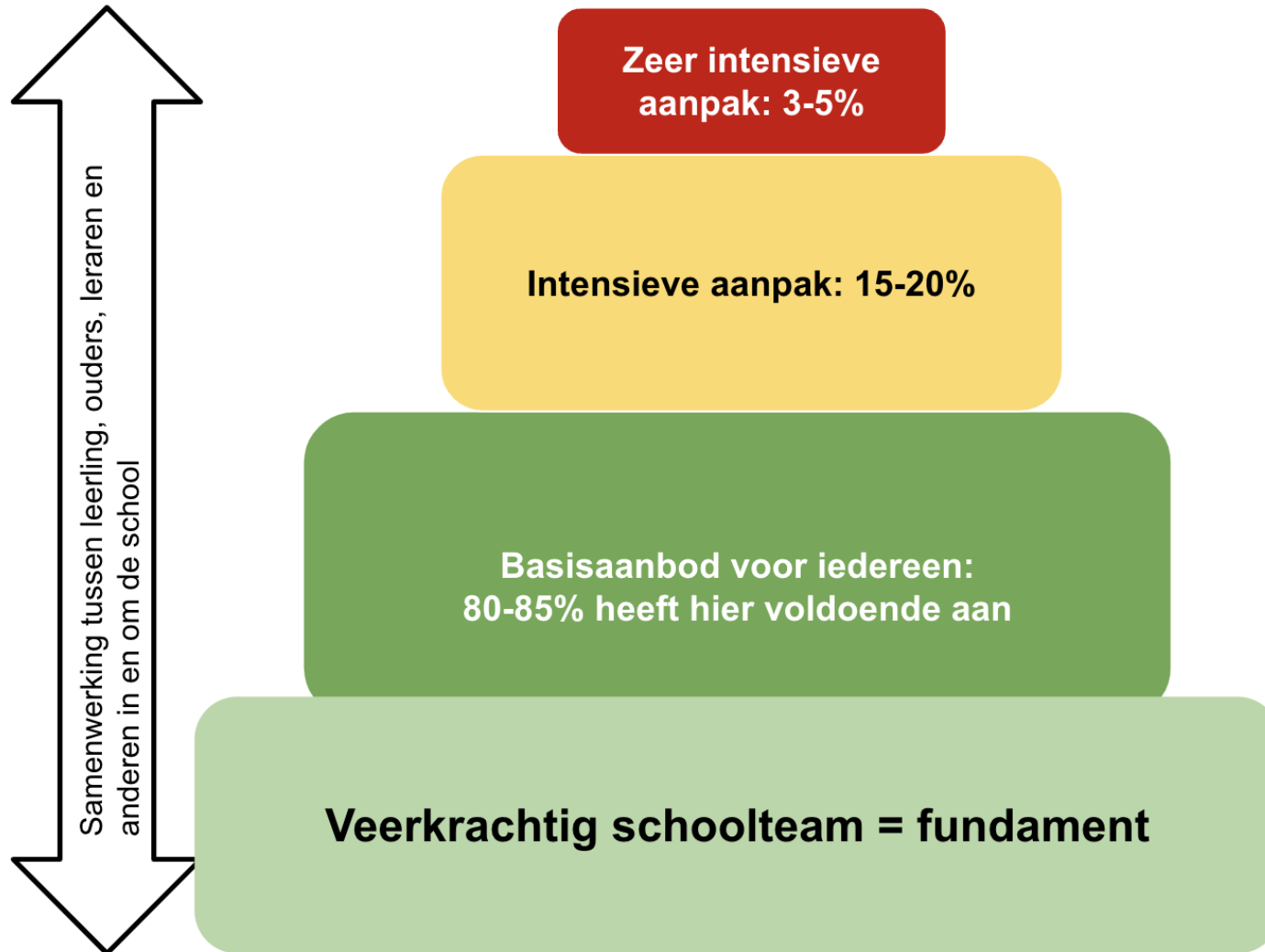
Bron: TNO-rapport werkdruk in het onderwijs (NEA), 2023:

<https://www.aanpaklerarentekort.nl/documenten/rapporten/2023/12/14/tno-rapport-werkdruk-in-het-onderwijs-nea>

WHY? Kennisrotonde – redenen voor leraren om te stoppen (PO/VO):

1. persoonlijke omstandigheden
2. kenmerken van het beroep
3. kenmerken van de school
4. (minder goede) relaties binnen de school

WHY? Het fundament



Gebaseerd op HCW en het Three-Tier model, ook gebruikt bij PBS, Groepsplan Gedrag en Education Endowment Foundation

Door Schoolpsychologen Expertgroep NIP
Hanneke Visser, Laura Stroo en Helen Bakker, (2021)

HOW? In het fundament zit o.a.:

- Duidelijke visie van de school en wijze van uitdragen
- Sterk leiderschap
- Onboarding/inwerken
- Maatje/opleider in school
- Cyclische waarderingsgesprekken
- Professionalisering, intervisie, opleidingen
- Ondersteunende techniek werkt
- Verbindende activiteiten
- Self-efficacy/teamefficacy



HOW?

Amplitie=

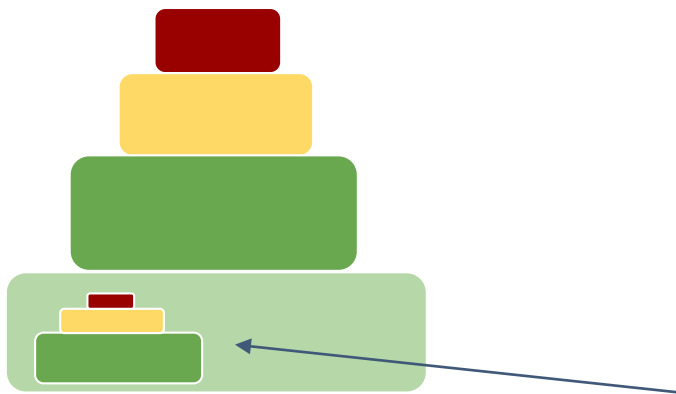
Een aanpak gericht op
alle werkenden in een **organisatie** en **werkcontext**

Hierbij wordt gewerkt aan de *versterking* van werkenden.



HOW? Hoe gaan schoolteams om met werken aan welbevinden of te wel amplitie?

Het schoolteam is het fundament van de interventiepiramide van leerlingen. In dat fundament heeft het schoolteam eigenlijk óók een eigen verdeling:



Het MT/OT en/of bestuur is dan het fundament.

Hoe zorgen zij voor hun medewerkers?

Wat doen ze (structureel) voor iedereen (groen)?

Wat doen ze voor enkelen (Geel)?

Of is het alleen curatief (rood) (bv. bedrijfsarts als je uitvalt?)

Wat past bij de visie van de school?

WHAT?

1. Durf focus te kiezen



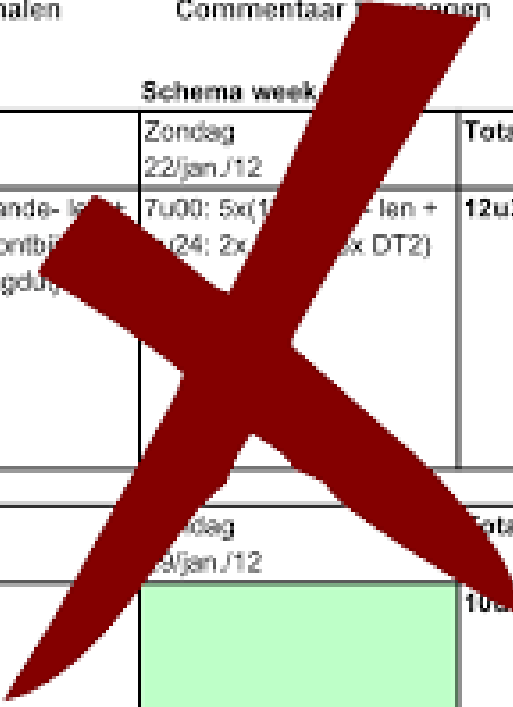
WHAT?

2. Durf te schrappen

ur weghalen Commentaar

Schema week

ag /12	Zondag 22/jan./12	Totaal
5x(1' wande- 1) voor ontb a middagdu	7u00: 5x(1' wande- (24: 2x x DT2)	12u30
ag /12	Zondag 23/jan./12	Totaal
		10u30



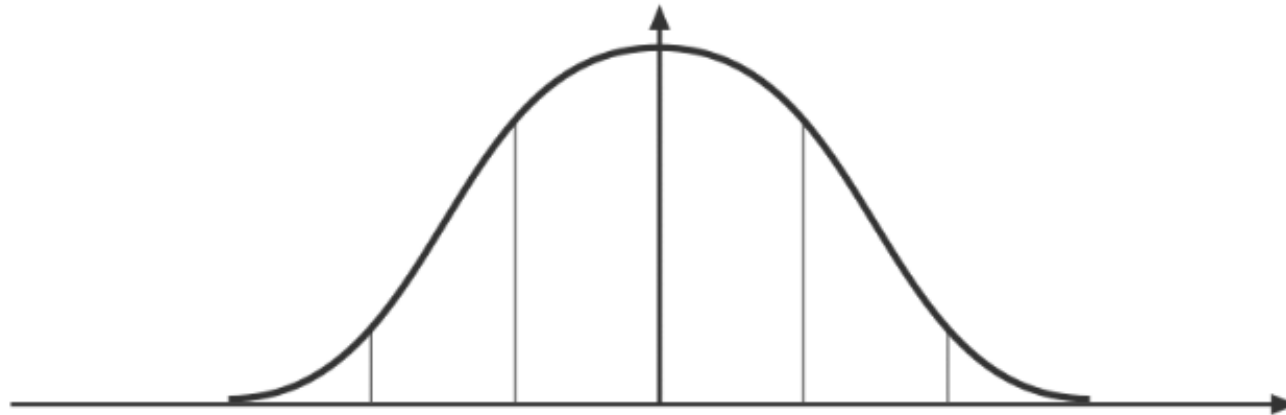
WHAT?

3. Geen quick fix



WHAT?

4. Als je welbevinden plenair bespreekbaar wil maken...



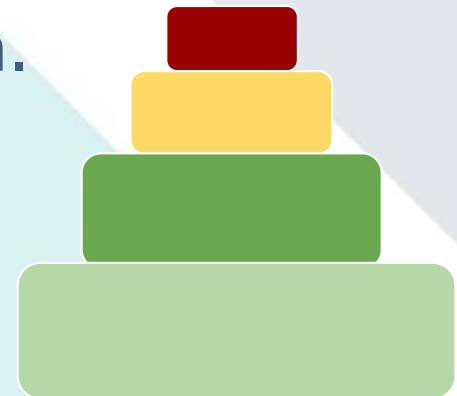
Kernboodschap



Welbevinden van het team zit in het fundament.

Als we goed onderwijs voor leerlingen willen neerzetten, zullen we goed voor onszelf en onze mensen moeten zorgen.

- > inzetten op een sterk fundament (amplitie), vanuit visie
- > inzetten op dagelijkse uitvoering van die visie met sterk leiderschap
- > Aandacht voor wat mensen drijft, beweegt, raakt en motiveert
- >inzicht in veerkracht mechanismen, persoonlijk en als team.



AANDACHTSPUNTEN EN TIPS

- Start met het op orde brengen van de basis
- Borduur voort op wat de scholen al doen (niet het wiel uitvinden)
- Zorg dat er een visie en een plan van aanpak is
- Betrek de gemeente
- Geef docenten ruimte om eraan te werken
- Durf te kiezen; doe niet alles tegelijk

Meer informatie

Verdiepende blogs & artikelen

- [Het mentaal welbevinden van leerlingen en schoolteams vergroten](#)
- [‘Werken aan welbevinden hoort op school’](#)
- [‘Hoe zorg je als leerkracht voor veerkracht?’](#)
- Webinar NPO middelen [Werken aan welbevinden](#)

Checklist Welbevinden [PO](#) & [VO](#)

Handleiding [‘Waardengedreven werken aan welbevinden’](#)

Handreiking voor [gemeenten](#)

Meer informatie

Websites

- www.welbevindenopschool.nl
- www.pharos.nl/infosheets/welbevinden-op-school-kinderen-jongeren-kwetsbare-gezinnen/
- www.gezondeschool.nl
- didactiefonline.nl/artikel/special-werken-aan-welbevinden
- www.nji.nl/welbevinden
- <https://psynip.nl/themas/mentale-gezondheid-op-school/> met ook meer verdieping over veerkracht: veerkrachtige schoolteams = veerkrachtige leerlingen
- www.vo-raad.nl/onderwerpen/mentale-gezondheid-en-welbevinden/praktijk-ondersteuning
- <https://www.augeo.nl/nl-nl/steun/>
- <https://leerenveerkracht.nl/> (hele school benadering met ook welbevinden van de leraar erbij)

Vragen of opmerkingen?

welbevinden@trimbos.nl

Nieuwsbrief

<https://trimbos.activehosted.com/f/64>

